

Čís. 4873.

Je výrok »Heil Hitler!, pobuřováním ve smyslu § 14 čís. 1 zák. na ochr. rep.?

(Rozh. ze dne 6. prosince 1933, Zm I 792/33.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zamítl po ústním líčení zmateční stížnost státního zastupitelství do rozsudku krajského soudu v Chebu ze dne 17. července 1933, pokud jím byl Alois B. podle § 259 čís. 2 tr. ř. zproštěn z obžaloby pro přečin rušení obecného míru podle § 14 čís. 1 zákona na ochranu republiky čís. 50/1923 sb. z. a n.

Důvody:

Výroku nalézacího soudu, jímž byl obžalovaný ve smyslu § 259 č. 2 tr. ř. zproštěn z obžaloby pro přečin rušení obecného míru podle § 14 čís. 1 zákona na ochr. rep., vytýká stěžovatel na prvním místě, že nalézací soud nezjistil, zda obžalovaný byl si vědom, že výroky, které pronesl a vícekrát opakoval (totiž »Heil Hitler«) jsou způsobilými pobuřovati proti statkům uvedeným v § 14 čís. 1 zák. na ochr. rep. Vychází z toho, že ke skutkové podstatě uvedeného přečinu stačí úmyslné předsevzetí činu, o němž je si pachatel vědom, že je způsobilým pobuřovati proti statkům v § 14 čís. 1 zák. na ochr. rep. uvedeným; má za to, že není třeba, by výroky byly v souvislosti s nějakým jiným projevem nebo byly proneseny v nějakém rozhovoru s jinými osobami o politických poměrech, jak nalézací soud, ovšem ve spojitosti s dalšími důvody, pro tento konkrétní případ uvedl.

V námitce posléz uvedené chce stěžovatel zřejmě vyjádřiti nesouhlas s názorem soudu první stolice, že ve výroku »Heil Hitler« samo o sobě nemůže býti spatřováno pobuřování proti některému ze statků v § 14 čís. 1 zák. na ochranu republiky chráněných. V tomto všeobecném a bezvýjimečném trestně právním hodnocení pozastaveného výroku nelze stěžovateli přisvědčiti bez výhrady. Výrok ten není tak jednoznačný, že by mu ona povaha musila býti objektivně přiznána za všech okolností. Nutno ovšem z vývoje politických událostí poslední doby považovati za obecně známou skutečnost, že Hitler, vůdce strany národně-socialistické v Německu (NSDAP.), je v představě širokých vrstev obyvatelstva republiky Československé, a to jak vrstev s jeho hnutím sympatisujících, tak i vrstev hnutí to potírajících, považován za reprezentanta snah tohoto hnutí, jež podle obecně již známých programových prohlášení strany jím vedené usiluje o sloučení všech Němců, obývajících v jinostátních s Německem sousedících územích, v t. zv. Třetí říši. Těmito snahami hnutí je tedy ohrožována ve své celistvosti i Československá republika, pokud jde o území obývané příslušníky národnosti německé. Strana ta uplatňuje dále nejen ve své organizaci, ale i ve snahách ústavně-politických t. zv. princip vůdcovský, jenž se, pokud by šlo o jeho politické uplatnění v ústavě státní, zásadně příčí demokra-

ticko-republikánské formě republiky Československé. Je-li tedy Hitler jako představitel tohoto hnutí oslavován za okolností, jež nenechávají pochybností o tom, že tato oslava je ve vztahu k podvrtným snahám hnutí strany jím vedené, jež jsou namířeny proti územní celistvosti, nedílnosti a tím i jednotnosti Československé republiky, zaručené její ústavou (§ 3 ústavní listiny), tudíž namířeny proti její ústavní jednotnosti, je takové výroky podřaditi objektivně pod ustanovení § 14 čís. 1 zák. na ochr. rep., neboť v takovém případě jsou způsobilé, by vyvolaly, po případě povzbudily nepřátelské zaujetí proti tomu, že kraje republiky obývané Němci k ní příslušejí; za těchto okolností mohou vzbuditi, po případě posíliti tužbu po uskutečnění snah, jež směřují k jejich sloučení s říší německou a tím i k jejich odtržení od Československé republiky. Stejně může býti oslava Hitlerova způsobila pobuřovati proti demokraticko-republikánské formě státu, užije-li se jí za okolností, jež ukazují na vztah její k uplatnění protidemokratických ideí vůdcovských v ústavě republiky. Takové okolnosti mohou pak býti též spolehlivým důkazním podkladem pro dovodění subjektivní náležitosti přečinu podle § 14 čís. 1 zák. na ochranu republiky, jak ji v podstatě správně zmateční stížnost vyznačuje. Je-li však oslava Hitlerova, může i jinak dnes v německé říši význačného, pronesena bez takových čin doprovázejících okolností, nelze vyloučiti závěr, že se tak stalo beze vztahu ke statkům chráněným v § 14 čís. 1 zákona na ochr. republiky, jak výše byly vytčeny, a to jak ve směru objektivním, tak i ve směru subjektivním. Poněvadž trestnost oslavy Hitlerovy je podle toho posouditi vždy podle okolností každého jednotlivého případu, při čemž ovšem mohou pro trestnost svědčiti i jiné okolnosti nežli souvislost s nějakým jiným projevem nebo rozhovorem rázu politického, nepochybil v zásadě nalézací soud, když podle okolností případu hodnotil význam výroku i v tomto případě a uvedená všeobecná výtka zmateční stížnosti není odůvodněna.

Při tomto zhodnocení okolností případu uvedl nalézací soud, že se obžalovaný nalézal v kritické době v silně napilém stavu a volal »Heil Hitler« bez jakékoliv souvislosti s nějakým jiným projevem nebo v nějakém rozhovoru s jinými osobami o politických poměrech. Zdůraznění silné napilosti obžalovaného, tudíž jeho osobního stavu, majícího vliv na představivost, ukazuje bezpochybně, že nalézací soud měl v tomto a i v dalších ve spojitosti s tím uvedených důvodech na zřeteli právě též subjektivní stránku činu, zda totiž obžalovaný za vytčených poměrů si vůbec uvědomil, že jeho výrok může býti posluchači po případě pojímán jako vzbuzování nepřátelského zaujetí proti Československé republice ve vztahu na její ústavní jednotnost nebo demokraticko-republikánskou formu; zmateční stížnost při své výtce, že rozsudek vědomí obžalovaného o pobuřující způsobilosti jeho výroků nezjistil (neposoudil), tyto důvody pomíjí a není v této výtce odůvodněna, neboť rozsudek se subjektivní stránkou činu uvedeným způsobem zabýval. Správnost závěru nalézacím soudem v té příčině učiněného na základě zjištěných skutečností však stížnost nenapadá a nemůže tudíž tento závěr býti v neprospěch obžalovaného nad meze zmateční stížnosti přezkoumán, zejména též ne z toho hlediska, že se výstup stal na nádraží v restauraci v po-

hraničí a pod., což ve zmateční stížnosti vyzdviženo nebylo. Zmateční stížnost poukazuje jen na jednu okolnost ve směru neúplnosti, že se soud první stolice nijak neobíral osobou obžalovaného, jenž je říšsko-německým státním zaměstnancem. Ani sama však neuvádí důvody, pro něž by této jediné okolnosti měl býti přiznán rozhodující význam proti důvodům nalézacího soudu; ani nejvyšší soud neshledal takových důvodů, jež by mohly býti účinnou protiváhou zdůrazněné silné napilosti obžalovaného. Proto bylo zmateční stížnost zamítnouti jako bezdůvodnou a nebylo třeba přihlížeti k tomu, že rozsudek nezjistil, zda výroky byly proneseny veřejně ve smyslu § 39 zák. na ochr. rep. nebo jinak způsobem v § 14 čís. 1 zák. na ochr. rep. požadovaným.

Čís. 4874.

Žádal-li obžalovaný, ohlašuje zmateční stížnost, aby k jejímu provedení byl ustanoven zástupce chudých a jemu doručen opis rozsudku, byl tím podle § 285. tr. ř. počátek osmidenní lhůty ku provedení zmateční stížnosti odsunut až do doby, kdy opis rozsudku bude skutečně obhájci doručen; účinek ten nemohl býti zmařen ani tím, že vyhotovení rozsudku bylo snad ponecháno v ruce obžalovaného.

(Rozh. ze dne 7. prosince 1933, Zm I 1011/33.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací vyhověl v neveřejném zasedání stížnosti obžalovaného do usnesení krajského soudu v Táboře ze dne 15. listopadu 1933, jímž byla jeho zmateční stížnost do rozsudku téhož soudu ze dne 25. února 1933 zamítnuta podle § 1 zákona ze dne 31. prosince 1877, čís. 3 ř. zák. z roku 1878, zrušil napadené usnesení a uložil soudu první stolice, by obžalovanému ustanovil obhájce chudých, by doručil tomuto opis rozsudku ku provedení zmateční stížnosti a by dále jednal podle zákona.

O d ů v o d n ě n í:

V úvodu protokolu sepsaného s obžalovaným dne 30. června 1933 podle § 269 tr. ř. za účelem publikace rozsudku v jeho nepřítomnosti vynesného je ovšem uvedeno, že obžalovanému byl i doručen opis tohoto rozsudku; leč obžalovaný nepotvrdil příjem tohoto opisu ani v kontextu protokolu ani na dodacím lístku ve spisech založeném, naopak prohlásil, že »ohlašuje zmateční stížnost, žádá, by k jejímu provedení mu byl ustanoven zástupce chudých a jemu doručen opis rozsudku«.

Jak ze spisů vychází, byl obžalovaný již při hlavním přelíčení zastoupen obhájcem chudých a nelze tedy pochybovati o tom, že měl nárok na zřízení obhájce chudých i za účelem provedení ohlášené zmateční stížnosti. Uvedeným prohlášením pak projevil obžalovaný jasně a zřetelně svou vůli, by opis rozsudku byl doručen jen obhájci chudých, o jehož zřízení zároveň žádal, a nikoliv snad i jemu, a bylo proto